دریچه

یونسکو ۲۰۲۱؛ یلدای ایرانی در فهرست جهانی

یک شب یلدا و هزاران سال روایت

● **امین صانعی***: در ایران باستان آیین طولانی‌ترین شب سال را که در آخرین روز از فصل پاییز یعنی شب ۳۰ آبان شروع می‌شود و تا صبح یک دی ادامه پیدا می‌کند، با عنوان یلدا می‌شناسند. در این ایام همه‌ساله ایرانیان روح‌شان را در برابر اندوه نبود خورشید با آیین‌های شاد صیقل می‌بخشند و به انتظار طلوع خورشید و روشنایی می‌نشینند. ابوریحان بیرونی، دانشمند نام‌آور ایرانی، از یلدا با عنوان میلاد خورشید یاد می‌کرد. آیین‌های یلدا در دهه‌های پیشین همچنین با عنوان شب چله در میان مردم ایران رواج داشته و البته در اقوام مختلف این سرزمین نام‌های دیگری نیز بر آن گذاشته‌اند. این آیین که ۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح با عنوان شب یلدا شناخته شد، در دوره داریوش اول رسمیت یافت و در تقویم ایرانیان قرار گرفت و تا به امروز به‌عنوان بخشی از فرهنگ مردم ایران ماندگار شده است. در شب یلدا مردم در کنار یکدیگر با مراسم بانشاط شب را تا پاسی از صبح سپری می‌کنند؛ همچنین بزرگ‌ترها با داستان‌سرایی‌های کهن و گوش‌نواز سینه به سینه روایت‌های اساطیری را به نسل بعد منتقل می‌کنند. در شب چله رسوماتی از قبیل فال حافظ، شاهنامه‌خوانی، مثل‌گویی و... به‌عنوان برنامه‌های این شب در بین مردم رواج پیدا کرده است. در این شب از انار به دلیل رنگ سرخ به‌عنوان نماد خورشید و شادی، هندوانه به‌عنوان یک میوه تابستانی و یادآور حرارت و روزهای گرم تابستانی و همچنین تنقلات برای پذیرایی در محافل استفاده می‌شود که هرکدام گویای موضوع خاصی است. از این سنت بیش از هفت هزار سال می‌گذرد و امروز میراث ناملموس یلدا فراتر از مرزهای ایران باستان مطرح شده و دو سال آینده این شب خاص ثبت جهانی خواهد شد. امروز بیش از هر زمان دیگری ایرانیان در سرتاسر دنیا طولانی‌ترین شب سال را کنار یکدیگر جشن می‌گیرند تا سرمای طولانی‌ترین شب سال را با گرمای دورهمی دوستانه پشت سر بگذارند. میراث ملموس و ناملموس هر کشوری به‌مثابه پشتوانه هویتی و تاریخی آن کشور است و در این مسیر کشورهای مختلف در تلاش‌اند تا با ثبت جهانی آثار فرهنگی و تاریخی خود برنامه‌ریزی مناسبی برای جذب گردشگر داشته باشند. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با توجه به اهمیت حفاظت از میراث ناملموس و در راستای کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس که در سال ۲۰۰۳ به تصویب رسید، در تلاش است تا در سال ۱۴۰۰ (۲۰۲۱) پرونده شب یلدا را در یونسکو به تصویب برساند. پیش‌ازاین ایران با ثبت ۱۳ میراث ناملموس از این منظر رتبه هفتم جهان و چهارم آسیا را داشت و به‌تازگی با ثبت جهانی مهارت ساخت و نواختن دوتار ایرانی در چهاردهمین اجلاس کمیته میراث ناملموس جهانی در کلمبیا، شمار میراث جهانی ناملموس ما به ۱۴ مورد رسید. اما در پایان از نقش سازنده مردم در حفظ و صیانت از میراث کهن یلدا باید گفت و در این زمینه همین بس که برخی از افراد کهن‌سال جامعه رازهای بسیاری از فرهنگ و سنن مختلف را می‌دانند و به‌عنوان راویان این آیین ارزشمند می‌توانند در به سرانجام‌رساندن ثبت میراث ناملموس جهانی و حفظ و انتقال آن به نسل‌های آینده به‌عنوان حاملان میراث فرهنگی کمک شایانی داشته باشند.

*** معاون روابط عمومی وزارت میراث فرهنگی**

یلدا خوش آمدی

غلامرضا امامی

چند این شب و خاموشی؟ وقت است که برخیزم/
وین آتش خندان را با صبح برانگیزم/ ای سایه!
سحرخیزان دلواپس خورشیدند/ زندان شب یلدا
بگشایم و بگریزم «سایه»

یلدا خوش آمدی، با چاروقت بر برگ‌های خشک خزان می‌خرامی، و می‌خوانی: زمستان است، هوا بس ناجوانمردانه سرد است. یک سال گذشت، این بار سینه‌ات خس‌خس می‌کند، آسمان آبی نیست، سربی شده است، چهره‌ها دژم، چشم‌ها برهم.

یلدا: در راه که می‌آمدی، ندیدی کودکان کار که در زباله‌ها رزق و روزی خویش می‌جویند؟ در راه ندیدی پدران بی‌کار و مادران را؟ ندیدی فقر و فساد را؟ ندیدی بی‌کاری و گرانی را؟ در خورجینت، هندوانه و انار آوردی بر سفره‌های خالی. یلدا می‌آیی در درازترین شب سال، در شب میلاد مهر، در شب زایش نور. اما چه می‌کنی با چشم‌های خسته؟ با دل‌های بسته؟ با پدران شرمگین؟ با مادران غمگین... تهران که زمانی پاک‌ترین شهر ایران بود، اکنون به بستر احتضار افتاده است، چهارده مؤسسهٔ مسئول، هر یک گناه آلودگی را به گردن دیگری می‌اندازند. مقام مسئولی می‌گوید باید باد بیاید تا سموم برود و هوا پاک شود. گویی از یاد برده‌اند، سرپوش گذاشتن بر مشکلات، مشکلی را حل نمی‌کند. چاره کار این نیست. یلدا: قرن‌هاست که پدران ما مقدمت را گرامی می‌دارند و به شوق نور تا سحر بیدار می‌مانند، در سیاه‌ترین شب سال به برآمدن نور و به امید روشنای روز دل می‌بندند؛ تا طلوع نوروز زیباترین روز سال که روز و شب برابر است. روز دادگری دل خوش می‌دارند و می‌سرایند: صبح صادق ندمد تا شب یلدا نرود.

یلدا: در شب تو ما شعر می‌خوانیم، سروده‌های شاهنامه فردوسی و حافظ شیرازی را - ما به شعله امید زنده‌ایم، ما به نوید شادی سرمستیم. ما شب را باور نداریم، ما از سیاهی گریزانیم، ما مهربانی و شادی را پاس می‌داریم. تحریم‌ها و تهدیدها ما را از رفتن بازنمی‌دارد. ما به عشق زنده‌ایم، ما از سیاهی و ستم گریزانیم، حافظ، حافظه تاریخی ماست که قرن‌ها پیش چه خوش سرود:

صحبت حکام ظلمت شب یلداست/ نور ز خورشید خواه بو که برآید

در نشست «بررسی منطق اجتماعی اعتراضات آبان ۹۸» مطرح شد

اعتراض علیه خود

عکس: ایسپا

شرق: این گزاره را که «فاصله اعتراضات در ایران کاهش پیدا کرده است»، حالا همه پذیرفته‌اند و برای اثبات آن به تاریخ اعتراض در دهه‌های گذشته استناد می‌کنند؛ اگرچه از تیر ۷۸ تا خرداد ۸۸، ایرانیان یک دهه را پشت‌سر گذاشتند و با خواسته و شیوه اعتراض متفاوتی به خیابان آمدند، اما بین دی ۹۶ و آبان ۹۸ فاصله کمتر از دو سال است. در این بین افرادی که با عدد و آمار به تحلیل امور اجتماعی می‌پردازند، می‌گویند از حوادث آبان شوکه نشدند، چراکه نظرسنجی آینه‌ای از رفتار آینده مردم یک جامعه است و این نظرسنجی‌ها از نزدیکی اعتراضات حکایت داشت. پرسش درباره افراد و اقشار شکل‌دهنده اعتراضات آبان هم همچنان محل بحث است و فصل اشتراک نظرها، اقشار فرودست و حاشیه به همراه بخشی از طبقه متوسط را معترضان آبان می‌خواند. آینده پیش‌روی جامعه ایران هم یکی از بخش‌های تحلیلی اعتراضات است و تقریبا همه از لزوم تغییر نگاه و شیوه دولت‌داری می‌گویند. «بررسی منطق اجتماعی اعتراضات آبان ۹۸» نام نشستی است که چهارشنبه هفته پیش در دو نوبت صبح و عصر و با حضور هفت جامعه‌شناس و تحلیلگر سیاسی در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران برگزار شد. در این نشست، حسین راغفر، امیر محبیان و محمدرضا طالبانی در نوبت صبح و ابراهیم حاجیانی، محمد فاضلی، محمد آقاسی و احمد نادری در نوبت عصر منطق اجتماعی اعتراضات آبان ۹۸ را بررسی کردند.

اگر حاشیه علیه متن شود هیچ کاری نمی‌شود کرد

امیر محبیان، تحلیلگر سیاسی اصولگرا و مدرس فلسفه که پیش از این به بررسی و تحلیل اعتراضات ۹۶ پرداخته بود، اتفاقات آبان را ادامه همان روند دانست و از نزدیکی اعتراضات گفت: «لحظات اعتراضات دارد به هم نزدیک‌تر می‌شود. مسئولان باید خیلی مواظب باشند. آن‌چیزی که باعث شد اعتراضات با پایه بنزین گسترش پیدا کند این بود که چشم‌انداز منفی است؛ مردم گرانی فزاینده محتمل بر افزایش قیمت بنزین را متصور شدند». بخش زیادی از تحلیل محبیان بر پایه وضعیت حاشیه‌نشینی در ایران بود که حتی آمار دقیقی هم در این زمینه وجود ندارد و مسئولان عددهای مختلفی بین ۱۱ تا ۲۲ میلیون را مطرح می‌کنند. محبیان دراین‌باره و خطاب به مسئولان هشدار داد: «معضل حاشیه‌نشینی باید حل شود، حاشیه‌نشین‌ها احساس نکنند ضدمتن و ضدمردم هستند. اگر حاشیه علیه متن شود، به جایی می‌رسد که هیچ کاری نمی‌شود کرد». او همچنین تقلیل اعتراضات به اراذل و اوباش را یک اشتباه تحلیلی دانست: «خطر دیگری که وجود دارد، تقلیل مسائل اجتماعی به حداقل‌هاست. اینکه جریان اعتراضی را که وجود داشت به اراذل و اوباش تقلیل دهیم، انحراف در تحلیل است. نه که اراذل و اوباش نبودند، اما کل قضیه را نباید به آنها نسبت داد». محبیان همچنین به نقش زنان در این اعتراضات پرداخت و آن را یکی از نشانه‌های تغییر وضعیت جامعه و مسئولیت اقتصادی دانست: «در این اعتراضات زنان خیلی فعال بودند. الان فشار اقتصادی بار زیادش برعهده زنان است. فشار اقتصادی زنان را هم به حرکت درآورده است».

صف‌های در سفارتخانه‌ها اعتراض است

حسین راغفر که در جوانی فوتبالیستی طراز اول بود، حالا اقتصاددانی شناخته‌شده است که سال‌ها درباره ریشه‌های فقر در ایران پژوهش و تحقیق کرده است. او هم یکی از سخنرانان نشست منطق اجتماعی اعتراضات بود که مانند گذشته درباره آینده هشدار داد و از لزوم تغییر سیاست‌ها گفت: «کاملا قابل پیش‌بینی بود و ما سال‌هاست که پیش‌بینی‌اش را می‌کردیم».

سال ۸۹ و پس از آنکه دولت مهرورز دهم، قیمت حامل‌های انرژی را بالا ببرد، سخنگوی وقت دولت از تلاش گروهی خاص برای ایجاد شورش و رخ‌ندادن آن سخن گفت که راغفر در سخنرانی خود به آن دوره اشاره کرد و گفت: «سخنگوی دولت دهم بعد از افزایش قیمت بنزین گفت شورشی رخ نداد که من جواب دادم این شورش اتفاق افتاد و شما ندیدید، مردم به‌جای آتش‌زدن پمپ‌بنزین‌ها خودشان را آتش زدند؛ رشد اعتیاد با افزایش قیمت بنزین بالا رفت». آن‌طور که راغفر در این نشست گفت، ایرانیان در این سال به اشکال مختلف علیه خود دست به اعتراض زدند: «ما از آن سال شاهد اشکال مختلف اعتراض‌ها علیه خود هستیم. صف‌های در سفارتخانه‌ها اعتراض است، فرار مغزها اعتراض است». راغفر در ادامه سخنان خود به افت ارزش پول ایران هم پرداخت و دراین‌باره مثال‌هایی را مطرح کرد: «آن‌قدر پول ملی سرکوب شد که برای افغانستان می‌ارزید از ایران سیب‌زمینی بخرد. ما برای اولین‌بار به افغانستان صادرات مواد غذایی داشتیم. ۷۵۰ تن سال گذشته پیاز و سیب‌زمینی صادر کردیم. سرریز اینها روی زندگی مردم است».

با همه این توضیحات، چه چیزی باعث می‌شود که طبقه فرودست یک جامعه دست به اعتراض بزند و چرا در برخی کشورها شاهد چنین اعتراض‌هایی نیستیم؟ راغفر در پاسخ به چنین پرسشی، برای پیشبرد بحث خود گفت: «مفهوم محرومیت نسبی از اینجا حاصل می‌شود که مردم خود را با گروه مرجع مقایسه می‌کنند. این احساسات در دولت‌های نهم تا دوازدهم ایجاد شده و این سبب شده است نارضایتی‌ها افزایش یابد. رژه اشرافیت را هم باید اضافه کرد؛ بازنده‌ها می‌بینند یک الف بچه پشت ماشین شش، هفت میلیارد تومانی عیاشی می‌کند». او در ادامه این بحث به نبود شرایط قانونی اعتراض هم اشاره کرد که در نهایت منجر به اعتراض‌هایی شبیه آبان ۹۸ خواهد شد: «عمدتا این‌دفعه معترضان از طبقات پایین جامعه هستند. آمارها این موضوع را نشان می‌دهد. طبقه متوسط احساس نابرابری دارند، اما طبقه پایین با پوست و گوشت این نابرابری را درک می‌کنند. فرسوده‌شدن اعتماد عمومی کاملا خود را در اعتراض‌های اخیر نشان داده است». هشدار درباره آینده بخش پایانی سخنان این پژوهشگر حوزه فقر بود: «اگر با چنین اعتراض‌هایی درست برخورد نشود و درست مدیریت نشوند، باید منتظر نارضایتی بیشتری باشیم».

اعتراض خشن پاسخی به نبود روش اعتراض است

اعتراض خشن تنها در ایران رخ می‌دهد؟ «محمدرضا طالبان»، جامعه‌شناسی است که در این نشست تلاش کرد به این پرسش پاسخ دهد و راه‌های کنترل خشونت را بررسی کند. او ابتدای سخنان خود به دو مثال معروف در تاریخ آمریکا و انگلیس اشاره کرد و گفت: «در سال ۱۹۹۲ میلادی وحشتناک‌ترین شورش در آمریکا با بیش از ۲۰۰ سال سابقه دموکراسی رخ داد. ۶۳ نفر کشته شدند، دوهزارو خرده‌ای نفر مجروح شدند و بیش از یک میلیون دلار به اموال مردم آسیب وارد شد. روز ششم این اعتراض‌ها ارتش آمریکا برای سرکوب این شورش وارد عمل می‌شود. در سال ۲۰۱۱ شورش‌هایی در لندن شروع شد و در سراسر انگلیس ادامه پیدا کرد که حدود ۲۰۰ میلیون پوند خسارتش بود و ۷۰۰ نفر بازداشت‌شده داشت». او از این دو مثال نتیجه گرفت که اعتراض خشونت‌بار تنها به ایران و خاورمیانه محدود نمی‌شود و در ادامه درباره انگیزه اعتراض‌های آبان گفت: «انگیزه مردم برای کنش جمعی احساس نارضایتی است. هرچه افراد از سیاست‌ها و اقدامات دولت احساس محرومیت بیشتری کنند، آمادگی بیشتری برای کنش‌های اعتراضی دارند». طالبان با این توضیحات درباره دلیل وقوع خشونت در اعتراض‌ها گفت: «مردم دنیا زمانی دست به اعتراض خشونت‌آمیز می‌زنند که راهی جز این نداشته یا امکان بیان اعتراض نداشته باشند یا درصد موفقیتشان پایین باشد؛ در ایران نیز همین است».

از نارضایتی به خشمگینی

محمد فاضلی جامعه‌شناس و پژوهشگر اجتماعی است که در سال‌های گذشته و با گسترش شبکه‌های اجتماعی به چهره‌ای پرطرفدار در تحلیل اجتماعی تبدیل شده است. او اولین سخنران نوبت عصر نشست منطق اجتماعی اعتراض‌های آبان ۹۸ بود که از سه مرحله اعتراض سخن گفت: «ما داریم از سه مرحله عبور می‌کنیم؛ از نارضایتی به خشمگینی. غرزدن و از چیزی ناراضی‌بودن در همه جوامع هست؛ اما دست به کنشی نمی‌زنند. یک مرحله جلوتر، آدم‌ها خشمگین می‌شوند و حاضرند برای خشمشان کاری انجام دهند». او در ادامه اعتراض‌های آبان را مربوط به شهرهایی با نابرابری شدیدتر دانست و گفت: «بیشتر اعتراض‌ها در شهرهایی رخ داد که نابرابری‌ها آنجا بیشتر است. مردم ماهشهر شاهد پتروشیمی‌های مدرن، کارمندان مدرن با دستمزدهای بالا هستند درحالی‌که شرایط زندگی مردم در حاشیه‌های این شهر بد است. توزیع نابرابر و گسترده و مهم‌تر از همه فزاینده در مردم اثر می‌گذارد». اما این نابرابری چه تأثیری بر زندگی افراد دارد؟ فاضلی در پاسخ به این پرسش گفت: «نابرابری مولد مرض‌های جسمی و روحی است. این احساس به واسطه نقض بی‌طرفی، سبب شده است نابرابری و احساس نابرابری به مجموعه چیزباختگی مردم اضافه شود». او در ادامه بر لزوم توجه دولت به نتایج نظرسنجی‌های معتبر و همچنین انتشار عمومی این آمار و اطلاعات تأکید کرد و در توضیح گفت: «مردم ایران در قرن ۲۱ حق دارند به نظرسنجی‌ها دسترسی داشته باشند. به خدا به نفع جامعه است. اگر دولت بداند نظر مردم درباره آن چیست، خود را اصلاح می‌کند. اگر نظرسنجی‌ها نباشد، اطلاعاتی می‌دهند که درست نیست. اگر نظرسنجی‌ها درست و کامل منتشر شوند، وضع بهتر می‌شود. از پستوها، داده‌هایی می‌گیرند و نتیجه‌اش می‌شود همین که می‌بینیم». اما در این شرایط چه کاری می‌توان برای حفظ جامعه ایران انجام داد و این مسئولیت با چه افراد یا گروهی است؟ فاضلی دراین‌باره گفت: «مسئولیت بر عهده کسانی است که قدرت بیشتری برای گشودن راه دارند. در درجه اول وظیفه دولت است، درجه دوم به اصلاح‌طلبان و اصولگرایان بازمی‌گردد که امیدواریم برای گشودن راه به گفت‌وگو بنشینند و در نهایت باید قدر مردمی را دانست که ۶۲ درصد آنان می‌گویند در چنین شرایطی باید گفت‌وگو کرد».

ما گفتیم شنیده نشد

محمد آقاسی پژوهشگری است که تا همین چند ماه پیش مدیریت مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) را برعهده داشته و به همین دلیل با نتایج نظرسنجی‌ها درباره وضعیت اجتماعی ایران آشنا است. او دراین‌باره و درباره دو سال گذشته ایران گفت: «از دی ۹۶ تا آبان ۹۸ با وجود گذر تقویم باید گفت فقط یک بازه گذشته است. فاصله‌ای بین این دو تاریخ نیست. نتایج انتخابات یا اعتراضاتی که صورت گرفت، برای خیلی‌ها تعجب‌برانگیز بود؛ برای کسانی که در مراکز نظرسنجی کار می‌کردند، خیلی عجیب نبود. ما گفتیم، شنیده نشد». آقاسی در بخشی از سخنان خود به نتایج دو نظرسنجی مشابه در ایران و آمریکا اشاره کرد و در مقایسه نگاه ایرانیان و آمریکاییان گفت: «نوروز ۹۸ نظرسنجی‌ای داشتیم که از مردم پرسیدیم اولویتتان برای سال آتی چیست. این سؤال را مرکز نظرسنجی آمریکایی هم پرسیده بود و جواب‌های مردم در ارتباط با نحوه زندگی شخصی بود. در ایران اما مردم پاسخ‌های متفاوتی دادند که انجام آنها وظیفه دولت است». او از این مثال به این نتیجه رسید که جامعه برای تولید معنا منتظر دولت نمی‌ماند و یکی از دلایل این اعتراضات را تولید معنای اعتراضی از سوی مردم دانست. این پژوهشگر اجتماعی در ادامه به بررسی سال‌های ۹۶ تا ۹۸ هم پرداخت و گفت: «تقریبا عادت کرده بودیم هر یک دهه یک بار اعتراض اجتماعی صورت بگیرد اما الان دیگر خیلی نزدیک شده است».

خطر بسیار جدی است

«هیچ‌گونه صدا و روایتی از حاشیه‌نشین‌ها در برخی نهادهای رسمی نیست»؛ این جمله محور سخنان احمد نادری، جامعه‌شناس و مدرس دانشگاه تهران در این نشست بود که در ادامه این بحث از رفتار نئولیبرال دولت در روزهای اعتراضات گفت: «دولت مستقر، در زمان اعتراضات ۹۶ و ۹۸ یک دولت کاملا نئولیبرال است. نگاهش به حاشیه‌ها نگاه کارکردی است. معتقد هستند فقر باید وجود داشته باشد. وزیر روحانی، این دیدگاهش بود که می‌گفت مسکن مهر طرح مزخرفی بوده است، با افتخار می‌گوید در پنج سال آجر رو آجر نگذاشته است». نادری از حاکم‌شدن نگاه نئولیبرال بر اقتصاد ایران از دهه ۷۰ به بعد سخن گفت و در توصیف آینده هم از عبارت بسیار خطرناک استفاده کرد: «خطر بسیار جدی است. کم‌شدن فاصله اعتراضات خطرناک است. اگر حاشیه‌نشین‌ها به جایی برسند که چیزی برای از دست دادن نداشته باشند؛ هیچ طوری نمی‌شود با این مردم برخورد کرد».

جغرافیای اعتراضات؛ چرا یزد این بار وارد اعتراضات شد؟

ابراهیم حاجیانی، جامعه‌شناس و معاون مرکز بررسی‌های استراتژیک است که پیش از این سال‌ها ریاست مرکز افکارسنجی ایسپا را هم برعهده داشت. او در تحلیل اعتراضات آبان تأکید بر جغرافیا داشت و از لزوم دسترسی به اطلاعات بیشتر برای بررسی گفت. حاجیانی درباره جغرافیای شهرهای اعتراضی گفت: «چرا یزد این دفعه وارد این اعتراضات شد؛ درحالی‌که اصلا انتظارش را نداشتیم؟ چرا در شیراز این‌چنین شد؟ من فکر می‌کنم آن آسیبی را که برای هر شهری وجود دارد، باید شناخت». او درباره شیوه تحلیل این اعتراضات هم گفت: «تا زمانی که به شواهد لازم برای طرح این تئوری‌ها دست پیدا نکنیم، نمی‌شود تحلیل درست کرد. هنوز خیلی زود است برای تحلیل اتفاقات اخیر. شواهد دستمان نیست و می‌خواهیم تجربه اعتراضات گذشته را با اعتراضات اخیر تطبیق دهیم». از نگاه این جامعه‌شناس در این اعتراضات «طبقه متوسط هم کنار جوانان بی‌کار، مهاجران افغانستانی، معلم‌ها، کامیون‌دارها» در خیابان حاضر بودند. او همچنین حرکت به سمت امید اجتماعی را راهکار مقابله با شرایط کنونی دانست.

خبر

آلودگی بار دیگر تمام مدارس تهران را تعطیل کرد

● در پی افزایش آلودگی هوا و پیش‌بینی ماندگاری این وضعیت در هوای تهران در هفته پیش‌رو، معاون عمرانی استانداری تهران از تعطیلی همه مدارس شهر تهران و جنوب شرق استان تهران در روزهای شنبه و یکشنبه و همچنین اجرای طرح زوج و فرد از درِ منزل خبر داد. محمد تقی‌زاده با اشاره به برگزاری جلسه کمیته اضطرار آلودگی تهران به ایسنا گفت: بر اساس پیش‌بینی سازمان هواشناسی مبنی بر پایداری وضعیت جوی در روزهای آینده و افزایش غلظت آلاینده‌ها و شاخص کیفیت هوا، تمام مدارس شهر تهران و جنوب شرق استان تهران شامل ورامین، قرچک، پیشوا، پاکدشت و ری در همه مقاطع در دو نوبت صبح و عصر برای روزهای شنبه و یکشنبه تعطیل خواهد بود. همچنین در این دو روز، طرح زوج و فرد از درِ منزل اجرا خواهد شد. معاون استاندار تهران در ادامه به ممنوعیت تردد کامیون‌ها در روزهای شنبه و یکشنبه در تهران اشاره کرد و افزود: علاوه بر ممنوعیت تردد کامیون‌ها، فعالیت‌های عمرانی و معادن شن و ماسه نیز تعطیل خواهند بود. همچنین همه فعالیت‌های ورزشی در فضاهای باز تا اطلاع ثانویه ممنوع خواهد بود. تقی‌زاده همچنین اعلام کرد همه امتحانات آموزش‌وپرورش در شهرستان‌های استان تهران در هفته پیش‌رو، به هفته آینده موکول خواهد شد. وی از همه شهروندان، به‌ویژه گروه‌های حساس، درخواست کرد از ترددهای غیرضروری خودداری کنند. شرکت کنترل کیفیت هوا نیز اعلام کرده بود روز جمعه ۲۹ آبان در بیشتر مناطق پایتخت، کیفیت هوا در محدوده ناسالم برای گروه‌های حساس قرار گرفت. آمار شرکت کنترل کیفیت هوای تهران حاکی از آن بود که صبح روز شنبه ۳۰ آبان ۹۸ با آغاز تردد خودروها در اولین روز هفته، شاهد افزایش غلظت آلاینده‌ها در بیشتر مناطق پایتخت خواهیم بود؛ هرچند با وجود شرایط مساعد جوی در ابتدای روز، نسبت به روز گذشته میزان کمتری دارد. عدم وزش باد مؤثر در طی روز نیز سبب می‌شود پراکندگی آلاینده‌ها محدود شده و کیفیت هوا در مناطق پرتردد در وضعیت نامطلوب باقی بماند. درعین‌حال در اواخر وقت شنبه با تداوم پایداری جوی، تجمع ذرات معلق ناشی از تردد خودروها و به‌تبع آن برقراری وضعیت ناسالم، به‌ویژه برای گروه‌های حساس دور از انتظار نخواهد بود.